

АБЫЛАЙ
ХАН
1808-1854

Қазақстан энциклопедиясы

Э Н Ц И К Л О П Е Д И Я

«Қазақ энциклопедиясының»
Бас редакторы Бауыржан ЖАҚЫП

Редакциялық алқа мүшелері:

Мәлік-Айдар АСЫЛБЕКОВ

Бүркітбай АЯҒАН

Ханкелді ӘБЖАНОВ

Меруерт ӘБУСЕЙТОВА

Ғұсман ЖАНДЫБАЕВ

Бақыт ЖҰМАТАЕВ *(жауапты хатшы)*

Тұрсынбек КӘКІШҰЛЫ

Берекет КӘРІБАЕВ

Сейіт ҚАСҚАБАСОВ

Уәлихан ҚАЛИЖАНҰЛЫ

Зардыхан ҚИНАЯТҰЛЫ

Серік ҚИРАБАЕВ

Мәмбет ҚОЙГЕЛДИЕВ

Мұхтар ҚҰЛ-МҰХАММЕД

Нұрымжан МАУЫТОВ *(бас редактордың орынбасары)*

Нәбижан МҰХАМЕТХАНҰЛЫ

Болатбек НӘСЕНОВ

Көбетай НҰРПЕЙІСОВ *(құрастырушы-редактор)*

Талас ОМАРБЕКОВ

Қойшығара САЛҒАРАҰЛЫ

Ерлан СЫДЫҚОВ

Тәлепкер
ӘНЦИКЛОПЕДИЯ

Э Н Ц И К Л О П Е Д И Я

тік сыйл. – Лениндік сыйлық(ғы)
ст. – лингвистикалық
– лирикалық
осква
– мал шаруашылығы
медицина (лық)
мемл. – мемлекеттік
сыйл. лауреаты – Мемлекеттік сыйлықтың
ауреаты
р
с – министрлік(гі)
аб. – Министрлер Кабинеті
р Кеңесі – Министрлер Кеңесі
– мифологиялық
Мемлекеттік Қауіпсіздік комитеті
миллион
миллиард
– Москва–Ленинград
– монографиялық
моңғолша
– мөлшері
узыка (сы, лық)
мысалы
Орталық Атқару комитеті
блыс(ы), облыстық
орталық комитет(і)
круг(і), округтік
түстік(гі)
ыс – оңтүстік-батыс(ы)
ғыс – оңтүстік-шығыс(ы)
т. – орталық, орталығы
эн
өлген жылы белгісіз
н(і)
тарсыша
эдагогика(лық)
– – политехникалық
полковник
бр. соч. – Полное собрание сочинений
профессор(ы)
– психология (лық)
волюциялық
сп. – республика (лық)
к. – романтикалық
емей
(сы)
залмағы
ч. – собрание сочинений
нища
рник
рия
оставитель(и)
тиметр
соавтор
әлпүстік(гі)

Соч. – Сочинения
СПБ, СПб. – Санкт-Петербург
ст. – станса(сы)
Ст. – статья
статист. – статистикалық
сыйымд. – сыйымдылығы
т. – теңіз(і)
т. – том
Танд. шығ. жин. – Таңдамалы шығармалар
жинағы
Таш. – Ташкент
т.б. – тағы басқа
темп-ра – температура
теор. – теориялық
тереңд. – тереңдігі
терр. – территориялық
тех. – техника(лық)
технол. – технологиялық
т. ж. – темір жол(ы)
т. ж. б. – туған жылы белгісіз
т.-ө. ж. б. – туған-өлген жылы белгісіз
төм. – төменгі
Тр. – Труды
т.с.с. – тағы соя сияқты
ун-т – университет
уч-ще – училище
Уч. зап. – Ученые записки
ұжымшар – ұжымдық шаруашылық
ұз., ұзынд. – ұзындығы
ҰҚК – Ұлттық Қауіпсіздік комитеті
феод. – феодалдық
филол. – филология(лық)
филос. – философия(лық)
ф-ка – фабрика
ф-т – факультет
халықар. – халықаралық
халық ш. – халық шаруашылық(ғы)
ч. – часть
Шығ., шығ. – шығармалары
шығарм. – шығармашылық(ғы)
ІМ – Ішкі істер министрлігі
экол. – экологиялық
экон. – экономика(лық)
экспед. – экспедиция (лық, сы)
энциклопед. – энциклопедиялық
эпик. – эпикалық
эстетик. – эстетикалық
этик. – этикалық
этн. – этникалық
этногр. – этнографиялық
этнолог. – этнология(лық)
ЮНЕСКО – БҰҰ жанындағы оқу-ағарту, ғылым
және мәдениет жөніндегі халықаралық ұйым
ядр. – ядролық

ЭНЦИКЛОПЕДИЯ АВТОРЛАРЫ

Абылқасым (Әбілқасымұлы) Б. – филолог; Адырбекұлы К. – журналист; Ақбай Н.Е. – журналист, ҚР Мәдениет қайраткері; Ақбаева Л.Н. – филос. ғыл. канд.; Ақмақанов Ж.Қ. – инж.-құрылысшы; Ақтаев С. – жазушы-журналист; Ақынбекұлы Ө. – тарихшы; Алдақұманов Қ. – тарихшы; Алтынбаев Қ. – журналист; Аманжол Қ. – жазушы, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; Аманжолова Ш. – тарихшы; Арғынбаев Х. – тарих ғыл. докт., проф.; Арғынғазин С. – «Қазақ энциклопедиясының» жетекші маманы; Артықбаев Ж. – тарих ғыл. докт., проф.; Асан Ө. – журналист; Атығаев (Атығай) Б. – филол. ғыл. канд.; Атығаев Н. – тарих ғыл. канд.; Ахметжан Қ. – тарихшы; Ахметов З. – Қазақстан ҰҒА-ның акад., филол. ғыл. докт., проф., ҚР Мемл. сыйл. лауреаты; Ахметов Қ. – «Қазақ энциклопедиясының» жетекші маманы; Әбдезұлы Қ. – филол. ғыл. докт., проф.; Әбдеш М. – тарихшы; Әбдиманұлы Ө. – филол. ғыл. докт., проф.; Әбдіғазиев Б. – филол. ғыл. докт., проф.; Әбдірахманов С. – географ; Әбдірәсілов Ө. – тарих ғыл. канд.; Әбдіров М. – тарихшы; Әбжанов Х.М. – ҚР ҰҒА-ның корр. мүшесі, тарих ғыл. докт., проф., Ш.Ш. Уәлиханов атынд. Тарих және этнол. ин-тының директоры; Әбсадықов А. – филол. ғыл. докт., проф.; Әбуев Қ.Қ. – тарих ғыл. докт., проф., Қазақ КСР-і Халық ағарту ісінің үздігі; Әбусейітова М.Қ. – ҚР ҰҒА-ның корр. мүшесі, тарих ғыл. докт., проф.; Әбілдаұлы Б. – журналист-жазушы; Әбілғожин Ж.Б. – тарих ғыл. докт.; Әбілқасымов Т. – журналист; Әбішев П.К. – педагог; Әбішева И.К. – жазушы; Әжіғали (Әжіғалиев) С.Е. – тарих ғыл. докт.; Әлімжан Е. – журналист-жазушы; Әлімқұлов А. – мәдениет қызметкері; Әліпұлы Е. – шежіреші; Әріпбай Б. – тарихшы; Әшіров Н. – тарихшы; Базылхан Н. – тарих ғыл. докт., проф.; Байбатша Ә. – геол.-минерал. ғыл. докт., проф.; Байғабатова Н. – тарихшы; Байдосов З. – журналист; Байжанов Т. – тарихшы; Байленова М. – «Қазақ энциклопедиясының» жетекші маманы; Барлыбай Ө. – журналист; Байсеркеұлы М. – режиссер, проф., Қазақстанның халық артисі; Баянұлы Ж. – журналист; Бейсенбаев Ж. – журналист-жазушы; Бекбембет К.Ә. – өнертанушы; Бекшора М. – тарихшы; Белан П.С. – тарих ғыл. докт.; Бельгер Г.К. – жазушы, аудармашы, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; Бердіғалиева Р. – кітапханашы; Бермаханов А. – тарихшы; Биғожаұлы Қ. – тарихшы-шежіреші; Бисенғали З.Қ. – филол. ғыл. докт., проф.; Болатбаев Қ. – пед. ғыл. канд.; Бөгенбайтегі Ө. – тарихшы; Бірмағанбетов Ө. – тарихшы; Ғалымбаева Ө. – тарихшы; Дайрабай Т. – өлкетанушы-журналист; Данияров Қ. – журналист; Дәдебаев Ж. – филол. ғыл. докт., проф.; Дәженов М. – тарихшы; Дәуіт (Дәуітов) Д. – журналист; Дәуітов (Дәуітұлы) С. – филол. ғыл. докт., проф.; Динашева Л. – тарихшы; Доспамбетұлы (Доспанбеті) Ұ. – жазушы, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; Достайұлы Ж. – геогр. ғыл. докт.; Дулатбекова Н. – ҚР ҰҒА-ның корр. мүшесі, заң ғыл. докт., проф.; Дүйсенбек Ө. – журналист; Дүйсенов Б. – «Қазақ энциклопедиясының» жетекші маманы; Дүкенбаева З. – тарихшы; Елеуєнов Ш.Р. – филол. ғыл. докт., проф.; Ергазиева Қ. – журналист; Ергазы Қ. – журналист; Ергалиев Ж. – жазушы, сенатор, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; Ергөбек Қ. – филол. ғыл. докт., проф.; Ерофеева И.В. – тарих ғыл. докт., проф.; Есламғалиұлы М. – жазушы; Есім Ғ. – ҚР ҰҒА-ның корр. мүшесі, филос. ғыл. докт., проф., сенатор; Есмағанбетов К. – тарих ғыл. докт., проф.; Жайлыбаев (Жайлыбай) Ғ. – ақын, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; Жақып Б.Ө. – ҚР ҰҒА-ның корр. мүшесі, филол. ғыл. докт., проф., ҚР «Дарын» Мемл. жастар сыйл. лауреаты, «Қазақ энциклопедиясының» Бас редакторы; Жақыпов Е. – тарих ғыл. канд.; Жандыбаев Ғ. – ақын, энциклопедияшы, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; Жармұхамедұлы М. – филол. ғыл. докт.; Жексембаева Г. – педагог; Жолдасбаев С. – тарих ғыл. докт., проф.; Жолдасбеков М. – филол. ғыл. докт., проф.; Жолсейітова М. – тарихшы; Жолымбетов Ө. – журналист; Жорабаева Г. – тарихшы; Жұмаділов Қ. – жазушы, Қазақстанның халық жазушысы, ҚР Мемл. сыйл. лауреаты; Жұмажан Б. – журналист; Жұматаев Б. – энциклопедияшы, «Қазақ энциклопедиясының» жауапты хатшысы; Жұртбай Т. – филол. ғыл. докт., проф.; Зәкенұлы Т. – журналист; Иманбаева С. – журналист; Исабай Қ. – жазушы, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; Карпеков Қ. – географ; Кәкішев Т. – филол. ғыл. докт., проф.; Кәрібаев Б. – ҚР ҰҒА-ның корр. мүшесі, тарих ғыл. докт., проф.; Кекілбаев Ө. – Қазақстанның халық

